

**РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ФОРМУВАННІ
СЕРЕДОВИЩА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Юрій Вікторович КУРІЛКІН,

*аспірант відділу аспірантури
(ад'юнктури) і докторантури
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Розбудова ефективної системи місцевого самоврядування є однією з основних умов сталого розвитку держави. У сучасних умовах децентралізації територіальні громади відіграють ключову роль у створенні адміністративно-правового середовища, що забезпечує реалізацію їхніх прав і повноважень.

Територіальна громада є фундаментальним елементом місцевого самоврядування, забезпечуючи ефективне вирішення питань, що мають локальне значення. Її діяльність спрямована на задоволення потреб мешканців та реалізацію їхніх прав на участь у процесах управління. Згідно з правовими нормами, територіальна громада має широку компетенцію, що включає формування органів самоврядування, розробку стратегій розвитку, а також управління власними ресурсами. Однією з ключових особливостей громади є її спроможність поєднувати різні інтереси та забезпечувати баланс між економічними, соціальними й адміністративними аспектами життя[1]. Це досягається завдяки активному залученню мешканців до прийняття важливих рішень через громадські слухання, консультації, референдуми та інші механізми участі. Такий підхід сприяє формуванню відповідального суспільства, де кожен громадянин може впливати на вирішення питань, що стосуються його життя.

Важливим аспектом функціонування територіальних громад є створення сприятливого правового середовища, яке дозволяє розробляти та впроваджувати локальні ініціативи. Громади мають можливість самостійно регулювати багато аспектів своєї діяльності шляхом ухвалення місцевих нормативно-правових актів. Ця автономія сприяє ефективності управління, адже рішення приймаються з урахуванням специфіки кожного регіону, його ресурсів і потреб[2]. Окрім того, територіальні громади виконують важливу роль у зміцненні демократичних принципів, слугуючи платформою для розвитку громадянського суспільства. Їхня діяльність сприяє формуванню свідомого і відповідального ставлення громадян до своїх обов'язків та прав. Громади також виконують функцію контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування, забезпечуючи прозорість і підзвітність у процесі прийняття рішень. Ефективність територіальної

громади залежить від наявності розвинених адміністративно-правових механізмів взаємодії між органами місцевого самоврядування, державними структурами та громадянами. Важливу роль відіграє також матеріально-фінансове забезпечення громади, адже саме воно визначає спроможність реалізовувати плани розвитку.

На наше переконання, територіальна громада є не лише суб'єктом, що реалізує повноваження місцевого самоврядування, а й центром консолідації суспільства. Вона формує умови для демократичного розвитку, забезпечуючи гармонійний баланс між правами громадян і потребами суспільства.

Територіальні громади відіграють ключову роль у формуванні адміністративно-правового середовища в умовах децентралізації, яка передбачає передачу значної частини повноважень від центральної влади на місцевий рівень. Це дозволяє громадам впливати на ухвалення рішень, адаптуючи їх до потреб конкретної території та забезпечуючи більш ефективне управління. Такий підхід сприяє формуванню динамічного правового середовища, яке відповідає реаліям кожного регіону[3]. Важливою складовою діяльності територіальних громад є їхня участь у розробці та прийнятті місцевих нормативно-правових актів, які регулюють різні аспекти життя громади. Вони створюють регламенти для управління комунальним майном, планування розвитку інфраструктури, охорони довкілля та інших ключових напрямів. Такі акти стають основою для вирішення локальних проблем і закріплення принципів відповідального управління[4]. Ефективність громад у формуванні адміністративно-правового середовища також проявляється у створенні програм соціально-економічного розвитку. Здійснюючи аналіз місцевих потреб і ресурсів, громади визначають стратегічні пріоритети, залучають інвестиції та забезпечують контроль за реалізацією затверджених заходів. Ця діяльність підвищує прозорість використання ресурсів та підсилює довіру з боку населення.

Територіальні громади також активно впливають на формування загальнонаціональної правової політики. Їхній практичний досвід у впровадженні реформ стає важливим джерелом для удосконалення законодавчої бази. Наприклад, реформи у сфері земельного управління, розроблені на рівні громад, слугують зразком для впровадження подібних змін на державному рівні. Таким чином, громади не лише адаптують законодавство до місцевих реалій, але й сприяють його вдосконаленню[5]. Ще одним важливим аспектом є запровадження системи адміністративного контролю, яка забезпечує оцінку ефективності роботи органів місцевого самоврядування. У цьому контексті територіальні громади відіграють подвійну роль: вони виступають як об'єкти контролю, так і суб'єкти, які ініціюють механізми оцінювання діяльності органів влади. Це сприяє прозорості, підзвітності та дотриманню законності у прийнятті рішень. Територіальні громади також стають основою для розвитку громадянської активності. Механізми залучення громадян, такі як громадські слухання та

консультації, сприяють підвищенню рівня участі населення у вирішенні місцевих проблем[6]. Це не лише зміцнює демократичні принципи, але й забезпечує тісний зв'язок між владою та суспільством.

Ми вважаємо, що територіальні громади є ключовими суб'єктами у створенні та вдосконаленні адміністративно-правового середовища. Вони забезпечують адаптацію правових норм до місцевих потреб, сприяють розробці стратегічних програм і активно впливають на формування державної політики. Завдяки їхній діяльності адміністративно-правове середовище стає більш гнучким, адаптивним та орієнтованим на сталий розвиток.

Отже, роль територіальних громад у формуванні адміністративно-правового середовища місцевого самоврядування є ключовою в умовах децентралізації. Вони виступають ініціаторами змін, сприяють розробці нормативно-правових механізмів та забезпечують реалізацію демократичних принципів на місцевому рівні. Ефективне функціонування громад як базового елемента місцевого самоврядування можливе лише за умови активної участі громадян, належного фінансування та забезпечення нормативно-правової підтримки з боку держави. Таким чином, розвиток територіальних громад є невід'ємним компонентом сучасного адміністративно-правового середовища, що сприяє сталому розвитку суспільства.

Список використаних джерел

1. Батан Ю. В. Територіальні громади в системі місцевого самоврядування України: правові аспекти. *Юридична наука*. 2020. № 5. С. 45-49.
2. Григоренко В. М. Децентралізація влади як основа розвитку територіальних громад в Україні. *Економіка і управління*. 2021. № 3. С. 18-24. DOI: <https://doi.org/10.32631/eco.2021.3.3>.
3. Кравченко М. В. Роль місцевого самоврядування у забезпеченні сталого розвитку територіальних громад. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 1. С. 76-81.
4. Левченко І. П. Правові засади розвитку територіальних громад у контексті децентралізації влади. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2020. № 2. С. 112-117.
5. Риженко О. А. Місцеве самоврядування: роль громад у правовій системі України. *Державне управління: теорія та практика*. 2023. № 4. С. 89-93.
6. Салабай О. В. Правове регулювання діяльності територіальних громад в умовах реформування адміністративно-територіального устрою. *Аспекти публічного управління*. 2021. № 6. С. 35-40.